

ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ У ВІЙСЬКОВІЙ СФЕРІ

Ключові слова: корупція, запобігання, масова протидія, військова сфера, Міністерство оборони України, Збройні Сили України.

Keywords: corruption, prevention, resistance, military sphere, the Ministry of Defence and the Armed Forces of Ukraine.

Анотація: Розглянуто питання організаційно-правових заходів, які сьогодні провадяться в Міністерстві оборони України і Збройних Силах України, та спрямовані на мінімізацію корупційних проявів у сфері використання коштів оборонного бюджету.

Abstracts: The article analyzes the organizational and legal measures, which are currently carried out at the Ministry of Defence, the Armed Forces of Ukraine and seek to minimize corruption manifestations in the use of the money of the military sphere.

Запобігання та протидія корупції – одна з найактуальніших проблем у сучасній Україні. Адже корупція – це деструктивне явище, здатне породжувати позанормативну діяльність органів державного управління, гальмувати економічний розвиток, становити загрозу багатьом елементам конституційного та суспільного ладу, а також національній безпеці. Корупція в військовій сфері є однією з ключових загроз національній безпеці України. Адже недобросесність і корумпованість людей у погонах підривають рівень довіри суспільства і міжнародних партнерів держави до її Збройних Сил, не дозволяють ефективно забезпечувати безпеку громадян, загрожують механізмам демократичного управління та фундаментальним принципам існування держави у сучасному світі, а отже, посилює внутрішню вразливість держави до потенційних викликів безпеки.

Аналіз ст.ст. 1, 7 Закону України «Про основи національної безпеки України» від 19 червня 2003 р. [1] дозволяє зробити висновок, що на сучасному етапі розвитку держави ступінь захищеності життєво важливих інтересів у сферах правоохоронної діяльності, боротьби з корупцією та оборони України, визнаються реальними і потенційним загрозам національним інтересам. При цьому, поширення корупції і хабарництва в органах державної влади визначено як одну з основних загроз національній безпеці України. Слід зазначити, що ці зміни до Закону були внесені згідно із Законом України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 1 липня 2010 р. [2]. У свою чергу, в ньому визначено «посилення протидії корупції в державних органах», у тому числі Збройних Силах України, як одну з основних засад політики у сфері розбудови державності [2, ст. 3].

Відтак, дослідження діяльності органів, уповноважених на протидію корупції, не втрачають актуальності. Вважаємо, що в сучасних умовах ця проблема набуває особливої гостроти та необхідності наукового аналізу, адже в державі тривають процеси реформування правоохоронної системи та одночасно реформування і розвитку Збройних Сил України.

Корупційні скандали у військовому відомстві, пов'язані зі зловживаннями у традиційних сферах (постачання ресурсів, закупівлі та ремонт озброєнь, списання та утилізація матеріальних засобів), відбуваються не лише в арміях подібних до України перехідних держав, але періодично спостерігаються і в демократичних Сполучених Штатах чи Великій Британії, і в комуністичному Китаї. Очевидно, певну універсальну роль у корупційних проявах відіграють суто споживачькі риси людського характеру, які проявляються незалежно від рівня розвитку країни чи типу державного устрою. Специфіка військової сфери за певних умов створює сприятливі умови для корупційної діяльності, оскільки в ній є додаткова можливість уникати контролю, прикриваючись секретністю [4].

Однак, системність (а не епізодичність) проявів корупції у військовій сфері України свідчить про наявність особливих, характерних і довготривалих чинників, які її детермінують. У загальному вигляді ці чинники можна віднести насамперед до впливів на армію з боку зовнішнього надмірно корумпованого середовища всієї країни. Вище політичне керівництво держави публічно визнає проблему, вимагає рішучих заходів боротьби з корупцією [5].

Безумовно, специфіка проявів корупції в військовій сфері зумовлена не лише загальним впливом зовнішнього корупційного середовища у країні. Феномен корупційно забарвленої еволюції радянської військової спадщини в Україні, який до сьогодні не дозволив створити сучасні Збройні Сили, значною мірою зумовлений системним спротивом корпоративних та особистих інтересів усередині Міністерства оборони і Збройних Сил. Цей супротив зводив нанівець численні спроби реформування, нівелюючи всі попередні програми реформування до імітації реформ у сферах суто військової діяльності, політика в яких визначається всередині Міністерства оборони. Серед таких сфер, на які загальнодержавний корупційний клімат впливає найбільше, можна виокремити використання коштів оборонного бюджету та наповнення його спеціального фонду, державні закупівлі, будівництво й розподіл житла, військову освіту, управління та контроль над виконанням завдань, програм і планів, призов на військову службу, кадрову політику, миротворчу діяльність тощо [4].

Враховуючи вищевикладене, можемо дійти висновку, що корупція є дуже гострою проблемою сучасної України, яка підриває безпеку і обороноздатність, потребує координальних заходів щодо мінімізуванні цього негативного явища в військовій сфері. Така діяльність повинна здійснюватись як на загальносоціальному рівні, так і на рівні спеціально уповноважених суб'єктів. Основними на наш погляд для військовій сфері є: Військова прокуратура, Військова служба правопорядку, Департамент внутрішнього аудиту Міністерства оборони України. Саме їх діяльність спрямована, таким чином вплинути на детермінацію корупції в військовій сфері, щоб досягти суттєвого її зменшення а в перспективі й викоренення.

1. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19 червня 2003 року № 964-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39. – Ст. 351.

2. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 1 липня 2010 року № 2411-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 40. – Ст. 527.

3. Про засади запобігання і протидії корупції: Закону України від 7 квітня 2011 року № 3206-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 40. – Ст. 404.

4. Поляков Л. Корупція гальмує реформи Українського війська.

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

ЗЛОЧИННІСТЬ У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Матеріали XVI Всеукраїнської кримінологічної
конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 12 грудня 2017 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2017

УДК 343.9.01:005.44
ББК 67.61я431
3-68

Редакційна колегія:
проф. А. П. Гетьман;
проф. Б. М. Головкін;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова,
канд. юрид. наук, ас. О. В. Таволжанський,
канд. юрид. наук, ас. Н. В. Сметаніна,
канд. юрид. наук, ас. К. Д. Кулик,
канд. юрид. наук, ас. О. О. Шуміло,
ст. лаб. К. С. Остапко

3-68 **Злочинність** у глобалізованому світі : матеріали XVI Всеукр.
кримінол. конф. для студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Хар-
ків, 12 груд. 2017 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. –
Харків : Право, 2017. – 420 с.

ISBN 978-966-937-307-6

ISBN 978-966-937-307-6

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2017
© Оформлення. Видавництво «Право», 2017